

СУБЈЕКТИ ПРАВА

СУБЈЕКТИ ПРАВА

- ❖ **Субјекти права су главни елементи правног односа**
  - због њих ти односи и постоје
  - циљ је да се задовољи интерес једног од њих или интереси и једнога и другог
- ❖ **У сваком правном односу постоје најмање два правна субјекта**
  - није могуће бити у правном односу са самим собом
- ❖ **Носиоци права и обавеза**

СУБЈЕКТИ ПРАВА

ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА

```
graph TD; A[ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА] --> B[ФИЗИЧКА ЛИЦА]; A --> C[ПРАВНА ЛИЦА];
```

**ФИЗИЧКА
ЛИЦА**

**ПРАВНА
ЛИЦА**

СУБЈЕКТИ ПРАВА

ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА

```
graph TD; A[ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА] --> B[ФИЗИЧКА ЛИЦА]; A --> C[ПРАВНА ЛИЦА];
```

**ФИЗИЧКА
ЛИЦА**

**ПРАВНА
ЛИЦА**

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ТРИ ВРСТЕ СПОСОБНОСТИ:

- I. Правна способност**
- II. Пословна способност**
- III. Деликтна способност**

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ПРАВНА СПОСОБНОСТ

1. Стицање правне способности

- ❖ рођењем
- ❖ општа и потпуна правна способност
- ❖ изузетак: *nasciturus*

2. Престанак правне способности

- ❖ смрт
- ❖ проглашење за умрло
- ❖ цивилна (грађанска) смрт

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ПОСЛОВНА СПОСОБНОСТ

- ❖ Способност да се сопственом вољом и сопственим радњама изазивају правне последице, тј. настанак, промена и престанак правних односа.
- ❖ Два услова за стицање:
  1. Старосна доб (по правилу, пунолетство - животно доба у којем људи постају психички зрели, способни за расуђивање)
  2. Урачунљивост (способност човека да схвати значај својих радњи и предвиди последице свога деловања)

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ПОСЛОВНА СПОСОБНОСТ

1. **Апсолутна пословна неспособност**
2. **Делимична пословна способност**
3. **Потпуна пословна способност**

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ПОСЛОВНА СПОСОБНОСТ

1. **Апсолутна пословна неспособност**

- ❖ **млађи малолетници (до 14 година)**
- ❖ **апсолутна ништавост**
- ❖ **родитељи или старатељи у њихово име**
- ❖ **изузеци:**
  - ❖ **послови малог значаја и мале вредности и**
  - ❖ **послови којима стичу искључива права**

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ПОСЛОВНА СПОСОБНОСТ

2. Делимична (ограничена) пословна способност

- ❖ старији малолетници (14-18 година)
- ❖ претходна или накнадна сагласност
- ❖ специјалне пословне способности:
  - ❖ радна способност (15 година)
  - ❖ активна тестаментална способност (15 година)
  - ❖ брачна и породична способност (16 година)
  - ❖ политичка способност

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ПОСЛОВНА СПОСОБНОСТ

3. Потпуна пословна способност

- ❖ стиче се пунолетством
- ❖ изузеци:
  - ступање у брак
  - пословна неспособност и након пунолетства
- ❖ потпуно или делимично лишење пословне способности
- ❖ *lucida intervalla*

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ДЕЛИКТНА СПОСОБНОСТ

- ❖ Способност да се одговара за обавезе настале из недозвољене радње, односно способност да се одговора за проузроковану штету.
- ❖ Три степена деликтне способности:
  1. Апсолутна деликтна неспособност – до 7 година
  2. Делимична деликтна способност – 7-14 година
  3. Потпуна деликтна способност – више од 14 година
- ❖ Одговорност родитеља
  - ❖ до 7 година – без обзира на кривицу
  - ❖ 7-14 година – претпостављена кривица

ФИЗИЧКА ЛИЦА

ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА:

I. Лично име

II. Држављанство

➤ *ius sanguinis*

➤ *ius soli*

III. Пребивалиште

➤ живот на одређеном месту

➤ намера да се ту живи

IV. Боравиште

СУБЈЕКТИ ПРАВА

ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА

```
graph TD; A[ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА] --> B[ФИЗИЧКА ЛИЦА]; A --> C[ПРАВНА ЛИЦА];
```

**ФИЗИЧКА
ЛИЦА**

**ПРАВНА
ЛИЦА**

СУБЈЕКТИ ПРАВА

ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА

```
graph TD; A[ВРСТЕ СУБЈЕКТА ПРАВА] --> B[ФИЗИЧКА ЛИЦА]; A --> C[ПРАВНА ЛИЦА];
```

**ФИЗИЧКА
ЛИЦА**

**ПРАВНА
ЛИЦА**

ПРАВНА ЛИЦА

Основне карактеристике правних лица:

1. **Организациона самосталност**
2. **Имовинска самосталност**
3. **Допуштен циљ**
4. **Признање од стране правног поретка**

ПРАВНА ЛИЦА

Значај правних лица:

1. **Остваривање трајних наиндивидуалних циљева**
2. **Јача везаност имовине за циљ**
3. **Олакшано одвијање правног промета**
4. **Гарантна функција**
5. **Ограничена одговорност**

ПРАВНА ЛИЦА

СИСТЕМИ ОСНИВАЊА:

- I. Систем оснивања прописом
- II. Нормативни систем
- III. Систем дозволе

ПОДЕЛЕ ПРАВНА ЛИЦА

ПРЕМА СТРУКТУРИ

```
graph TD; A[ПРЕМА СТРУКТУРИ] --> B[УДРУЖЕЊА]; A --> C[УСТАНОВЕ];
```

УДРУЖЕЊА

УСТАНОВЕ

ПОДЕЛЕ ПРАВНА ЛИЦА

ПРЕМА ЦИЉУ

```
graph TD; A[ПРЕМА ЦИЉУ] --> B[ПРОФИТНА]; A --> C[НЕПРОФИТНА];
```

ПРОФИТНА

НЕПРОФИТНА

ПОДЕЛЕ ПРАВНА ЛИЦА

ПРЕМА СВОЈИНСКОМ ОБЛИКУ

```
graph TD; A[ПРЕМА СВОЈИНСКОМ ОБЛИКУ] --> B[ЈЕДНОСВОЈИНСКА]; A --> C[МЕШОВИТА];
```

ЈЕДНОСВОЈИНСКА

МЕШОВИТА